

ПРО ВІДПРАЦЬОВАНІ ОЛИВИ: основні засади законопроекту

Київ – Липень, 2026

**Олег ЯРОШЕНКО, Президент Української асоціації
мастильних матеріалів,
член Секції «Нафтогазова, газова та нафтопереробна
промисловість» Науково-технічної ради Міненерго,
керівник ДП «Державна паливна компанія «МАСМА»**

ЗМІСТ

РАМКОВА ДИРЕКТИВА ЄС ПРО ВІДХОДИ

ПРАКТИКА КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ

ВІТЧИЗНЯНИЙ РИНОК ЗМАЩУВАЛЬНИХ ОЛИВ

УПРАВЛІННЯ ВІДПРАЦЬОВАНИМИ ОЛИВАМИ

РАМКОВА ДИРЕКТИВА ЄС ПРО ВІДХОДИ

**Директива № 2008/98/ЄС Європейського парламенту та Ради від 19 листопада 2008 р.
«Про відходи та скасування деяких директив»**

Стаття 21 Відпрацьовані оливи:

конкретно вимагає від держав-членів забезпечити роздільне збирання відпрацьованих олив, якщо воно є технічно можливим
роздільне збирання має вирішальне значення для запобігання змішуванню з іншими потоками відходів або навіть різними типами олив, що перешкоджало б їх належним обробленню та регенерації
чітко надає пріоритет регенерації відпрацьованих олив над їхнім спалюванням для отримання енергії або остаточного видалення

Статтею 3 Терміни та визначення встановлено:

3. «**відпрацьовані оливи**» означає будь-які мінеральні або синтетичні мастильні чи індустриальні оливи, які стали непридатними для використання за своїм початковим призначенням, такі як використані моторні оливи для двигунів внутрішнього згоряння і трансмісійні оливи, мастильні оливи, оливи для турбін та гідравлічні оливи.

НАЦІОНАЛЬНА ПРОГРАМА АДАПТАЦІЇ (acquis ЄС)

НАЦІОНАЛЬНА ПРОГРАМА АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄС (ACQUIS ЄС)

затверджена Постановою Кабінету Міністрів України 01 квітня 2026 р. № 438

розділ 27 «Довкілля та зміна клімату»
кластер 4 «Зелений порядок денний та стале з'єднання»
ціль 11 «Імплементация директив та регламентів ЄС у сфері управління відходами»
завдання 2

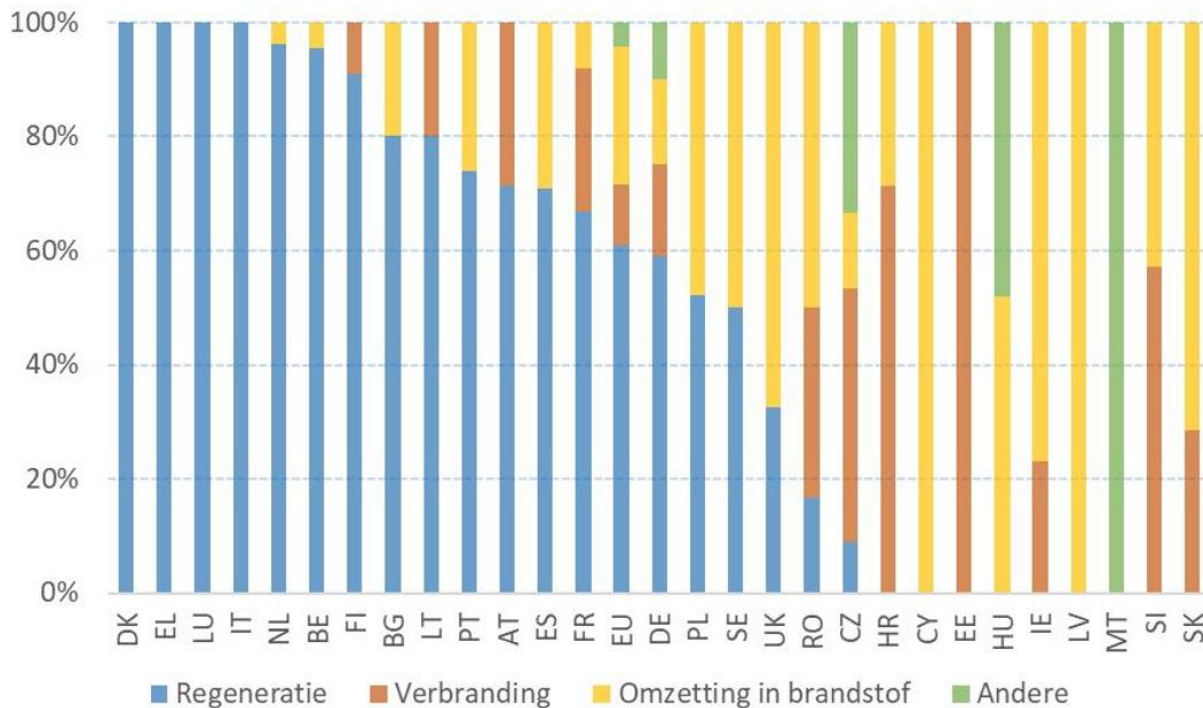
**НАБРАННЯ ЧИННОСТІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВІДПРАЦЬОВАНІ ОЛИВИ»
до кінця 2027 року**

Об'єкти правовідносин:

**ВІДПРАЦЬОВАНІ ОЛИВИ
ЗМАЩУВАЛЬНІ ОЛИВИ,**

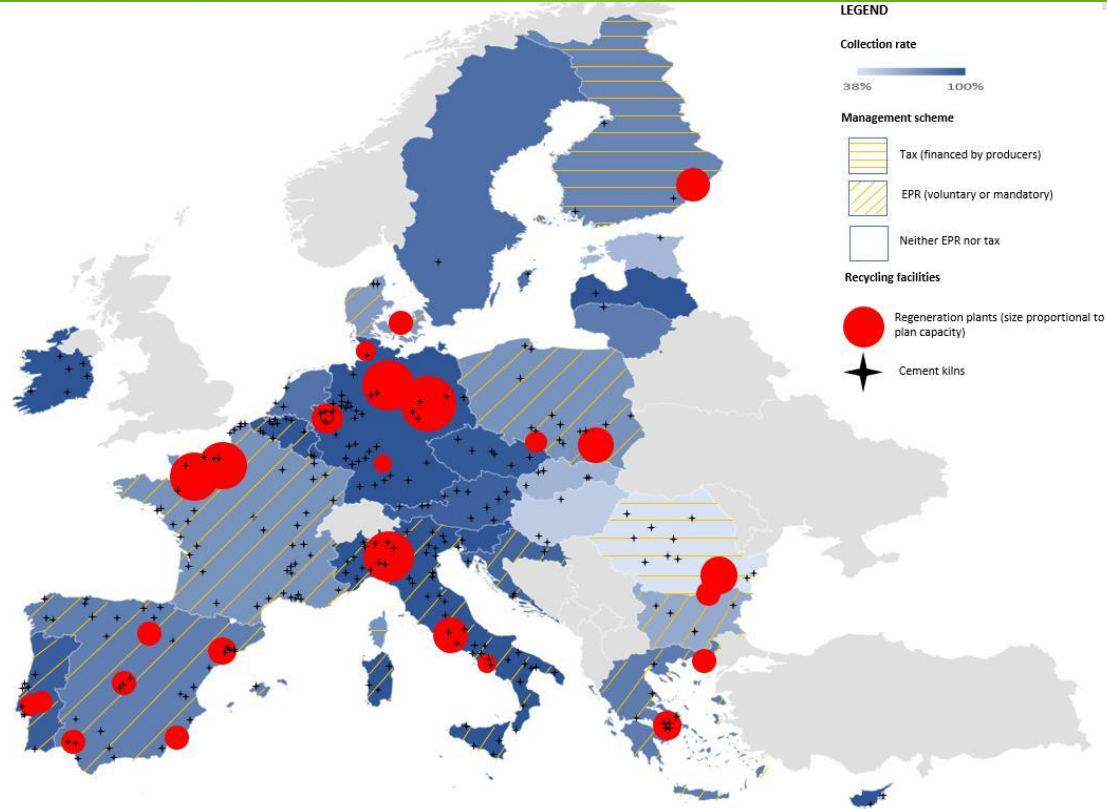
при використанні яких, утворюються ці відпрацьовані оливи
відповідно до Рамкової директиви ЄС про відходи та Національного переліку відходів

ОБРОБЛЕННЯ ВІДПРАЦЬОВАНИХ ОЛИВ В ЄС

Регенерація Спалювання Паливо інше

УПРАВЛІННЯ ВІДПРАЦЬОВАНИМИ ОЛИВАМИ В ЄС

ПРАКТИКА КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ

Франція

Décret n° 2021-1395 du 27 octobre 2021

- Модель: розширена відповідальність виробника (PBB) з централізованим управлінням через екоорганізації (Cyclévia).
- Збір: безкоштовний для кінцевих власників, обов'язковий для всіх джерел утворення відходів.
- Фінансування: еко-внесок виробників покриває збір, транспортування та регенерацію.
- Контроль: реєстрація збирачів, документальне відстеження, суворі заборони на скидання у довкілля.
- Санкції: значні штрафи та кримінальна відповідальність.

Німеччина

Altölverordnung (AltöIV)

- Модель: обов'язкове повернення та пріоритет регенерації.
- Збір: зобов'язання продавців приймати відпрацьовану оливу 1:1.
- Фінансування: витрати покриваються через ціну нової продукції.
- Контроль: технічні вимоги до змісту РСВ/галогенів, заборона змішування, лабораторний контроль.
- Санкції: адміністративна та кримінальна відповідальність.

ПРАКТИКА КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ

Велика Британія

Environmental Protection Act 1990, Hazardous Waste Regulations 2005

- Модель: регуляторно-дозвільна система без централізованої екоорганізації.
- Збір: виконується ліцензованими приватними компаніями.
- Фінансування: витрати покладаються на власників відходів.
- Контроль: ліцензування операторів, облік та звітність, вимоги до безпечного зберігання.
- Санкції: штрафи, анулювання ліцензії, судові переслідування.

Польща

Ustawa o odpadach

- Модель: гібридна — поєднання РВВ і державного контролю через систему BDO*.
- Збір: здійснюється через ліцензованих операторів, з обов'язковим обліком.
- Фінансування: частково еко-внески виробників, частково — власники відходів.
- Контроль: цифрова система обліку, заборона змішування, обов'язкова звітність.
- Санкції: штрафи, екологічні податки.

*Система **BDO** (*Baza Danych o Produktach i Opakowaniach oraz o Gospodarce Odpadami*) — це державна електронна база даних про відходи та упаковку, створена для реєстрації, обліку та звітності.

ЖОРСТКІ ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ НІМЕЧЧИНИ

МОДЕЛЬ ФРАНЦІЇ ТА ПОЛЬЩІ

- **ЦЕНТРАЛІЗОВАНА СИСТЕМА РВВ З ЦИФРОВИМ ОБЛІКОМ**
- **ФІНАНСУВАННЯ ЗА РАХУНОК ЕКО-ВНЕСКІВ ВИРОБНИКІВ**
- **БЕЗКОШТОВНИЙ ЗБІР ДЛЯ КІНЦЕВИХ КОРИСТУВАЧІВ**

РИНКОВА ГНУЧКІСТЬ БРИТАНСЬКОГО ПІДХОДУ

РИНОК МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ: 2019-2025

**2019-
2021**

СТАБІЛЬНИЙ ПЕРІОД

ринок споживання мастильних матеріалів оцінювався приблизно у 250 – 280 тис. тонн на рік, основну частку займали моторні та індустріальні оливи

2022

КРИЗОВЕ ПАДІННЯ

через початок війни та руйнування логістичних ланцюгів (блокування портів, втрата Кременчуцького НПЗ) споживання впало до історичного мінімуму — орієнтовно до 120 – 150 тис. тонн

**2023-
2024**

ВІДНОВЛЕННЯ

ринок почав адаптуватися завдяки налаштуванню логістичних ланцюгів поставок з ЄС (Республіка Польща, Литовська Республіка, Румунія) з тенденцією до сталого зростання, річні показники імпорту становили в межах 150 – 160 тис. тонн.

2025

СТАБІЛЬНІСТЬ

економіка України споживала приблизно 150 тис. тонн мастильних матеріалів. Вітчизняні підприємства працюють стабільно. Постачання імпортних аналогів. Мастильні матеріали за стандартами НАТО.

РИНОК ВІДПРАЦЬОВАНИХ ОЛИВ

- майже повністю знаходиться у тіні
- функціонує, спираючись на обіг готівкових коштів

ТІНЬОВИЙ ОБІГ ВІДПРАЦЬОВАНИХ ОЛИВ

- заміник мазуту або палива пічного побутового,
- оцінка 100 тис. тонн (приблизно 110 млн літрів)

НЕДООТРИМАНІ НАДХОДЖЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ (у цінах 2025 року)

- акцизного податку у розмірі 36 млн євро
- податку на додану вартість у розмірі 300 – 360 млн грн.

ПОКРАЩЕННЯ ТОРГІВЕЛЬНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ

- заощадження 100 – 200 млн євро на імпорт базових олив

ПЕРЕЛІК ЗМАЩУВАЛЬНИХ ОЛИВ

Код продукції за УКТЗЕД	Назва продукції відповідно до підкатегорії коду УКТЗЕД (існуюча редакція)	Назва продукції відповідно до УКТЗЕД (нова редакція після виправлень згідно Перехідних Положень ЗУ)
2710 19 71 00	Мастильні матеріали; інші масла та дистилати: для специфічних процесів переробки	Змащувальні матеріали; інші оливи та дистилати: для специфічних процесів переробки
2710 19 75 00	Мастильні матеріали; інші масла та дистилати: для хімічних перетворень у процесах, крім зазначених у товарній підкатегорії 2710 19 71 00	Змащувальні матеріали; інші оливи та дистилати: для хімічних перетворень у процесах, крім зазначених у товарній підкатегорії 2710 19 71 00
2710 19 81 00	Масла моторні, компресорні, турбінні	Оливи моторні, компресорні, турбінні
2710 19 83 00	Гідравлічні масла	Гідравлічні оливи
2710 19 85 00	Білі масла , вазелінове масло	Білі оливи, вазелінова олива
2710 19 87 00	Масла трансмісійні та редукторні	Оливи трансмісійні та редукторні
2710 19 91 00	Засоби для обробки металів на верстатах, для виймання з форм, антикорозійні масла	Засоби для обробки металів на верстатах, для виймання з форм, антикорозійні оливи
2710 19 93 00	Електроізоляційні масла	Електроізоляційні оливи
2710 19 99 00	Інші мастильні матеріали та інші дистилати	Інші мастильні матеріали та інші дистилати
3403 19 80 10	Засоби для змащування машин, механізмів і транспортних засобів	Засоби для змащування машин, механізмів і транспортних засобів
3403 19 80 90	Мастильні матеріали інші	Змащувальні матеріали інші
3403 99 00 10	Засоби для змащування машин, механізмів і транспортних засобів	Засоби для змащування машин, механізмів і транспортних засобів
3403 99 00 20	Мастильні матеріали, що використовуються для промислового складання моторних транспортних засобів	Змащувальні матеріали, що використовуються для промислового складання моторних транспортних засобів
3403 99 00 90	Мастильні матеріали інші	Змащувальні матеріали інші

ПЕРЕЛІК ВІДПРАЦЬОВАНИХ ОЛИВ

відповідно до Національного переліку відходів		
Код	Найменування відпрацьованих олив (групи, підгрупи, виду відходів)	
	Діюча редакція	Редакція, що буде запропонована в Перехідних Положеннях до ЗУ
13 01 09*	Мінеральні гідравлічні хлоровані мастила (оливи)	Мінеральні гідравлічні хлоровані оливи
13 01 10*	Мінеральні гідравлічні нехлоровані мастила (оливи)	Мінеральні гідравлічні нехлоровані оливи
13 01 11*	Синтетичні гідравлічні мастила (оливи)	Синтетичні гідравлічні оливи
13 01 12*	Гідравлічні мастила (оливи) , що піддаються швидкому біологічному розкладанню	Гідравлічні оливи , що піддаються швидкому біологічному розкладанню
13 01 13*	Інші гідравлічні мастила (оливи)	Інші гідравлічні оливи
13 02 04*	Мінеральні мастила та оливи , хлоровані моторні, трансмісійні та мастильні оливи	Мінеральні оливи , хлоровані моторні, трансмісійні та змащувальні оливи
13 02 05*	Мінеральні мастила та оливи , нехлоровані моторні, трансмісійні та мастильні оливи	Мінеральні оливи , нехлоровані моторні, трансмісійні та змащувальні оливи
13 02 06*	Синтетичні та моторні мастила , трансмісійні та мастильні оливи	Синтетичні та моторні оливи , трансмісійні та мастильні оливи
13 02 07*	Моторні, трансмісійні та мастильні оливи , що піддаються швидкому біологічному розкладанню	Моторні, трансмісійні та змащувальні оливи , що піддаються швидкому біологічному розкладанню
13 02 08*	Інші моторні, індустриальні та мастильні оливи	Інші моторні, індустриальні та змащувальні оливи
13 03 06*	Мінеральні хлоровані масла (оливи) ізоляційні та для теплопередавання інші, ніж зазначені за кодом	Мінеральні хлоровані оливи ізоляційні та для теплопередавання інші, ніж зазначені за кодом
13 03 07*	Мінеральні нехлоровані мастила (оливи) ізоляційні та для теплопередавання	Мінеральні нехлоровані оливи ізоляційні та для теплопередавання
13 03 08*	Синтетичні масла (оливи) ізоляційні та для теплопередавання	Синтетичні оливи ізоляційні та для теплопередавання
13 03 09*	Масла (оливи) ізоляційні та для теплопередавання, що піддаються швидкому біологічному розкладанню	Оливи ізоляційні та для теплопередавання, що піддаються швидкому біологічному розкладанню
13 03 10*	Інші масла (оливи) ізоляційні та для теплопередавання	Інші оливи ізоляційні та для теплопередавання

- способи та порядок виконання своїх зобов'язань виробниками та імпортерами змащувальних олив
- розширена відповідальність виробника
- суб'єкти господарювання - зареєстровані платники податку на додану вартість
- ієрархія управління відходами
- класифікація відпрацьованих олив за видами
- вимоги до збирання, зберігання, перевезення, оброблення
- обов'язкове роздільне збирання
- пріоритет: регенерація відпрацьованих олив
- адміністрування та функціонування системи електронного адміністрування змащувальних олив
- мінімальні цільові показники зі збирання відпрацьованих олив

1. потрапляння відпрацьованих олив у поверхневі та підземні води, ґрунти, а також у каналізаційні системи та в контейнери для збирання побутових відходів;
2. наднормативні викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
3. змішування відпрацьованих олив з нафтою (газовим конденсатом), бензином, гасом, паливом для спалювальних установок, охолоджуючими та гальмівними рідинами, розчинниками та іншими подібними речовинами і матеріалами, якщо це не передбачається технологією їх регенерації та рециклінгу, а також їх видалення;
4. здійснення заміни відпрацьованих олив у місцях, які не призначені для цього, та зливання їх в ємності, що не відповідають нормативним вимогам;
5. застосування відпрацьованих олив як антиадгезійних матеріалів і засобів для просочення будівельних матеріалів;
6. змішування відпрацьованих олив з продукцією, що містить галогенорганічні сполуки;
7. вивезення відпрацьованих олив на полігони побутових і промислових відходів з подальшим захороненням;
8. відновлення відпрацьованих олив шляхом їх спалювання для виробництва енергії.

Депозитна система запроваджується на 3-й – 5-й рік після набрання чинності ЗУ Про відпрацьовані оливи тільки для змащувальних олив, які продаються через торговельні роздрібні мережі в упаковці.

- поширюється на всю територію України
- діє на засадах неприбутковості та передбачає встановлення надбавки (депозиту) до ціни змащувальних олив, яка відшкодовується споживачу у випадку повернення відпрацьованої оливи, за рішенням виробника на добровільних засадах
- виробники змащувальних олив визначають розмір депозиту за відповідну кількість відпрацьованих олив, що сплачується під час купівлі товару
- Виробник товарів в упаковці, який прийняв рішення скасувати
- депозитну систему або припинити використання певного виду упаковки, щодо
- якої запроваджено депозитну систему, зобов'язаний відшкодувати суму депозиту
- за вже придбаний товар в упаковці протягом дванадцяти місяців з моменту
- оприлюднення такого рішення на власному веб-сайті
- евикористані депозити залишаються в депозитній системі і спрямовуються на забезпечення функціонування депозитної системи

ПУНКТИ ЗБОРУ ВІДПРАЦЬОВАНИХ ОЛИВ

- Роздільний збір за марками відповідно кодів Національного переліку відходів
- Пункту збору створюються на добровільних засадах
- Виробники – члени OPBV будуть приймати та збирати відпрацьовані оливи окремо у своїх власних пунктах збору
- Карти розташування пунктів збору індивідуальних та колективних систем розміщуються на їх веб-сайтах, а також в інформаційній системі управління відходами
- Пункти збору відпрацьованих олив створюються на території об'єктів, призначених для заміни моторних та інших змащувальних олив, таких як автозаправні станції, станції технічного обслуговування автомобілів, пункти поводження з небезпечними відходами і в обов'язковому порядку оснащуються спеціальними ємностями для збору, що відповідають наступним вимогам:
 - 1) бути хімічно стійкими до відпрацьованих олив і речовин, що містяться в них;
 - 2) бути герметичними та стійкими до механічних та термічних впливів;
 - 3) розташовуватись у належним чином облаштованих, огорожених та охоронюваних приміщеннях, що виключають неконтрольовані витoki, на бетонних майданчиках;
 - 4) мати маркування «Відпрацьовані оливи»
- **Фізичні особи, які використовували змащувальні оливи у домашньому господарстві, зобов'язані безкоштовно здавати весь окремо зібраний обсяг тільки уповноваженим операторам в один із пунктів збору**

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

ПОРЯДОК УПРАВЛІННЯ ВІДПРАЦЬОВАНИМИ ОЛИВАМИ

ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ РЕЄСТРУ ВИРОБНИКІВ ЗМАЩУВАЛЬНИХ ОЛИВ

**ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ РЕЄСТРУ ОРГАНІЗАЦІЙ РОЗШИРЕНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ВИРОБНИКІВ ЗМАЩУВАЛЬНИХ ОЛИВ**

ПОРЯДОК ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ РУХУ ЗМАЩУВАЛЬНИХ ОЛИВ

УКРАЇНЬКА АСОЦІАЦІЯ МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

(UKRAINIAN LUBRICANTS ASSOCIATION)

вул. Короленківська 3, офіс 702-9
м. Київ, 01033 Україна

uamm.in.ua